

vil det være unødvendigt at udbrede sig her. Den nøje Sammenhæng med de almindelige politiske Forhold er meget let for enhver at se.

Saa kom Aaret 1894, og vi gled atter tilbage under normale Finanslove. I de derpaa følgende syv Aar, 1894—1901, fulgte efter hinanden yderligere tre Højre-regeringer. I denne syvaarige Periode vedbliver Bevægelsen i vor Statshusholdning at være den samme. Det var nu ikke de militære Udgifter, som spillede nogen særlig Rolle, tværtimod — de overordentlige militære Udgifter bleve efterhaanden stærkt begrænsede, og navnlig i de senere Aar holdtes de inden for meget trange Grænser. Men de andre Udgifter vedbleve at vokse, og ganske særligt var det nu Udgifterne til offentlige Arbejder, som toge et mægtigt Opsving. I Aarene 1880—85, disse 5 Aar tilsammentagne, udgaves der i alt til offentlige Arbejder 29 $\frac{1}{2}$ Million. I Aarene 1885—90 var Beløbet 16 Millioner, og i Aarene 1890—95 var det 27 $\frac{1}{2}$ Million. Men i Aarene 1895—1900 var Beløbet 61 $\frac{3}{4}$ Million og i 1900—1901 14 $\frac{1}{2}$ Million, saaledes at der i disse 6 Aar er udgivet over 76 Millioner til offentlige Arbejder. Samtidig hermed steg fremdeles de egentlige Udgifter — jeg tænker herved stadig paa Udgifterne paa Finanslovens §§ 11—26. De voksede fra 55 Millioner i Finansaaret 1893—94 til 58 $\frac{1}{2}$ Million i Finansaaret 1900—1901. Hvad der imidlertid i meget væsentlig Grad tjente til at støtte og lette disse Aars Statshusholdning, var den Omstændighed, at der da var en Periode af stærk økonomisk Opgang. Ærede Medlemmer ville erindre, at der ved Midten af 90erne indtraadte en Række overordentlig gunstige Aar, som medførte en stærk Opløbsstrøm af hele Erhvervs-livet. Dette gav sig ogsaa Udtryk i Statens Indtægter. Medens de indirekte Afgifter i Aaret 1893—94 indbragte i alt 33 Millioner Kr., saa var Beløbet i Aaret 1899—1900 steget til 43 Millioner Kr. Samtidig havde vi et Udbytte af Statsbanerne, som vi ikke ellers have set. To Aar i Træk, i Begyndelsen af Femaaret 1895—1900, havde vi 5 Mill. Kr.s Overskud hvert Aar, og i Gennemsnit af Femaaret omtrent 4 Mill. Kr.s Overskud. Men til Trods derfor kunde dog de store Udgifter ingenlunde dækkes af Indtægterne, og det blev nødvendigt at ty til Statslaan. Allerede i 1894 blev det første Statslaan optaget, et nyt optoges i 1897, og atter laante man i 1900. Medens i de provisoriske Finansloves Tid Statsgælden

dog var gaaet ned — i Aarene 1886—94 sank Statsgælden fra 194 til 182 Mill. Kr. — saa er i de derefter følgende Aar Statsgælden forøget. Den udgjorde den 31te Marts forrige Aar 217 Mill. Kr., er altsaa vokset med 35 Mill. Kr. Samtidig hermed indtraadte saa ved Aarhundredets Udgang et Tilbageslag i den økonomiske Tilstand, en Nedgang i den almindelige Velstand. I Aaret 1900—1901 sank i Harmoni hermed Udbyttet af de indirekte Afgifter fra 43 Mill. ned til 42 $\frac{1}{4}$ Mill. Kr., og Udbyttet af Statsbanerne i sidste Finansaar gik, som man vil vide, ned til $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Det sidst afsluttede Statsregnskab viser nominal Balance, et lille Overskud paa 75,000 Kr.: men i Virkeligheden var der et meget betydeligt Underskud, idet der paa forrige Aars Regnskab er opført Udbyttet af det i 1900 optagne Statslaan paa over 11 Mill. Kr., altsaa i Virkeligheden er der et Underskud paa sidste Aars Statsregnskab af over 11 Mill. Kr. Til Gengæld er der ganske vist afholdt Udgifter til offentlige Arbejder i meget stort Omfang. Det til offentlige Arbejder og til Udlaan anvendte Beløb steg i sidste Finansaar til omtrent 18 Mill. Kr. Statsgælden var, som jeg sagde før, steget til 217 Mill. Kr., og Kassebeholdningen, som den 31te Marts i Fjor nominelt var 13 Mill. Kr., var i Virkeligheden saa ringe, at det i Sommerens Løb blev nødvendigt i stor Udstrækning at ty til midlertidige Forstrækninger af Nationalbanken for overhovedet at kunne holde Statshusholdningen gaaende. Finansloven for det løbende Finansaar er budgetteret med et Underskud paa $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og der er ingen Tvivl om, at dette Underskud vil blive større end beregnet, bl. a. fordi Udbyttet af Statsbanerne bliver langt ringere end det Beløb, der er opført paa Finansloven.

Saaledes var den finansielle Stilling, som den foregaaende Regering efterlod sig, som den nuværende Regering havde at overtage. Dette var den finansielle Arv, som tilfaldt os. Men hvad der er næsten betænkeligere end selve den umiddelbare finansielle Stilling, det er den Arv, som er os efterladt i Henseende til stærke Krav dels om Nedsættelse af Statens Indtægter og dels om Forøgelse af Udgifterne, Krav, som i Aarenes Løb have vokset sig saa stærke, at det er vanskeligt at se, hvorledes man skulde kunne komme uden om dem.

Det første, som den ny Regering havde at foretage sig, var at søge optaget et Statslaan for at tilvejebringe de fornødne Midler til at holde Statshushold-